

ודגלו עלי אהבה.

(2) ספר במדבר פרק ב

וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן לֵאמֹר:

(ב) אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאֶתֶת לְבַיִת אֲבֹתָם יִחַנּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְּגֵד סָבִיב לְאַהֵל מוֹעֵד יִחַנּוּ.

מדרש רבה במדבר פרשה ב פסקה ג

ד"א הביאני אל בית היין בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עמו כ"ב רבבות של מלאכים שנאמר (תהלים סח) רכב אלהים רבותים אלפי שנאן והיו כולם עשויים דגלים דגלים שנאמר (שיר ה) דגול מרבבה כיון שראו אותן ישראל שהם עשויים דגלים דגלים התחילו מתאווים לדגלים אמרו אלואי כך אנו נעשים דגלים כמותן לכך נאמר (שם ב) הביאני אל בית היין זה סיני שנתנה בו התורה שנמשלה ביין (משלי ט) ושתו ביין מסכתי הוי אל בית היין זה סיני ודגלו עלי אהבה אמרו אילולי הוא מגדיל עלי אהבה וכן הוא אומר נרננה בישועתך וגו' אמר להם הקב"ה מה נתאויתם לעשות דגלים חייכם שאני ממלא משאלותיכם (תהלים כ) ימלא ה' כל משאלותיך מיד הודיע הקב"ה אותם לישראל ואמר למשה לך עשה אותם דגלים כמו שנתאוו: .

הה"ד (שיר השירים, ו) "מי זאת הנשקפה" וגו'. קדושים וגדולים היו ישראל בדגליהם, וכל האומות מסתכלין בהם ותמהין ואומרים: "מי זאת הנשקפה?" וגו'. אומרים להם האומות: "שובי שובי השולמית", הדבקו לנו, בואו אצלנו, ואנו עושין אתכם שלטונים, הגמונים דוכסין אפרכין אסטרטליטין. "שובי שובי ונחזה בך", ואין "נחזה" אלא שררה, שכן אמר יתרו למשה (שמות יט) "ואתה תחזה" וגו'.

"שובי שובי ונחזה בך". וישראל אומר: מה תחזו בשולמית? מה גדולה אתם נותנים לנו? שמא כמחולת המחננים? שמא יכולים אתם לעשות לנו כגדולה שעשה האלהים במדבר, דגל מחנה יהודה, דגל מחנה ראובן, דגל מחנה דן, דגל מחנה אפרים, יכולים אתם לעשות לנו כך? (במדבר רבה (וילנא) פרשה ב).

ספר מאור ושמש - פרשת במדבר ד"ה ונראה

במדרש רבה, דבר אחר הביאני אל בית היין בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עמו כ"ב אלף רבבות של מלאכים שנאמר רכב אלהים רבותים אלפי שנאן והיו כולם עשויין דגלים דגלים שנאמר דגול מרבבה כיון שראו אותן ישראל שהן עשויוין דגלים דגלים התחילו מתאוין לדגלים אמרו הלוואי כך אנו נעשים דגלים כמותן לכך נאמר הביאני אל בית היין זה סיני ודגלו עלי אהבה אמרו אלוילי הוא מגדיל עלי אהבה וכן הוא אומר נרננה בישועתך אמר להם הקב"ה מה נתאויתם לעשות דגלים חייכם שאני ממלא משאלותיכם שנאמר ימלא ה' כל משאלותיך מיד מודיע הקב"ה אותם לישראל ואמר למשה לך עשה אותם דגלים כמו שנתאוו איש על דגלו באותות. המדרש הזה בלתי מובן שאמר כיון שראו אותן ישראל שהן עשויוין דגלים דגלים התחילו מתאוין לדגלים, וצריך להבין החמדה זו מה היא. ואם נאמר שחמדו לעבוד את השי"ת כמו מלאכים גם בלא דגלים נמי מן הראוי שאדם יכסוף יחמוד לזה לעבוד עבודה כמו מלאך. ועוד צריך להבין הענין דגלים של המלאכים מה היא וכי דגלים של מפות היו להם. גם המדרש הזה אין ראשו סופו שמתחיל הביאני אל בית היין בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עמו וכו' וראו ישראל המלאכים עשויוין דגלים נתאוו לדגלים ואחר כך גומר הפסוק ודגלו עלי אהבה אלוילי הוא מגדיל עלי אהבה, וענין דגלים גומר בפסוק אחר:

ונראה בזה דהן אמת שעם בני ישראל הקדושים צריכין להיות יחד בקשר אמיץ וחזק באחדות גמור באהבה ואחוה וריעות אך על כל פנים צריך האדם להתבונן ולידע ערכו ודוגמתו לאיזה איש יקרב את עצמו, כמו שאיתא במדרש צדיק כתמר יפרח מה תמר זו יש בו פירות ויש בו עלין ולולבין וגומר, כך ישראל יש מהן בעלי מקרא בעלי משנה בעלי אגדה, לכן צריך האדם להכיר ערכו באיזה מקום יהיה מקומו ובין איזה אנשים יהיה מנוחתו אשר יוכל להשיג ערך עבודתו ליוצרו. ואם מי שהוא בערך הגדולים לא יאמר אשב בין קטני ערך ושם אוכל להשיג עבודת הבורא ב"ה אף שמדומה לו כן ויוכל להיות שאמת אתו על ידי שישפיל עצמו וישיג אלהותו אף על פי כן לא יצא מגבול ערכו אלא יצפה להשי"ת שיהיה בעזרתו ויוכל גם כן בין הגדולים לבא למדת הכנעה. וכן קטן ערך לא יאמר אדחוק את עצמי לישב בראש קרוב להרב כדי שאשמע דברי אלקים יוצאים מפה קדוש מדבר לדעת עצה ומזימה לעבודת הבורא ב"ה

אלא ישב במקומו הראוי לו ואל ידחוק את עצמו יותר ממחיצתו ומצפה להשי"ת שיהיה בעזרו ויוכל לשמוע דברי הרב אפילו בריחוק מקום. וכן מצינו שהנו ישראל רחוק מן הארון דרך מיל כמו שלמדו בגזירה שוה נאמר כאן מנגד ובהגר נמי כתיב מנגד וגו' עיין שם, ולא עלו במעלות לדחוק את עצמם שיהיו קרוב לארון ושם היו חונים אהרן ומשה ויכולים לשמוע מפיהם דברי תורה רק כל אחד חונה במקומו הראוי לו ומהיכא נתאוו לזה שכל אחד יכיר ערכו אמר המדרש הביאני אל בית היין, והמדרש הזה בעצמו איתא בפרשת יתרו ושם איתא יכול אף על פי שרבים היו דחוקים היו תלמוד לומר שאנן והשקט. ואיתא שראשי תיבות שאנ"ן הוא ש"ור א"ריה נ"שר ונ"ן פשוטה רומז לאדם שבמרכבה, ורומז שירד הקב"ה על הר סיני עם כל המרכבות והן מלאכי ימין ושמאל מזרח ומערב, ואין שום מלאך היה משתוקק למקום חבירו ולא דחק את חבירו לכנוס למחיצתו כמו שאיתא שם יכול אף על פי שרבים היו דחוקים היו רצה לומר שהיו דחוקים זה את זה שאחד יכנס למחיצת חבירו תלמוד לומר שאנן והשקט רצה לומר שכל אחד עמד במקומו שאנן והשקט אף שלכל אחד היה נדמה שבמקום חבירו שם הוא התגלות השכינה יותר אף על פי כן לא זו ממקומו הראוי לו. וזה פירוש המדרש הנ"ל דבר אחר הביאני אל בית היין בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עמו כ"ב אלף רבבות של מלאכים שנאמר וגו' והיו עשויין כולן דגלים דגלים פירוש שחננו איש על מחנהו ואיש על דגלו ולא זו שום אחד מהם ממחיצתו אפילו לראות יקר תפארת גדולת הבורא ב"ה אלא כל אחד עמד במקומו שאנן והשקט והיה מצפה אם יעזור לו ה' יראה במקומו הראוי לו, וכשראו ישראל זאת התחילו מתאוין לדגלים אמרו **הלואי אנו נעשים דגלים כמותן רצה לומר הלואי שיהיה בינינו מדה זו שיכיר כל אחד מקומו הראוי לו ולא ידחוק את חבירו לעלות למעלה אלא יצפה להקב"ה ויעזור לו שיוכל ממקומו להשיג ולשמוע עבדות ה' לכך נאמר ודגלו עלי אהבה** וגו' אמרו אלולי הוא מגדיל עלי אהבה רצה לומר אלולי הוא אם יהיה רצונו ית"ש מגדיל עלי אהבה שאהוב אותו ית"ש אף אם אשב במקומי אשיג אהבתו ית"ש ואם לא יהיה רצון הבורא ית"ש אף אם אעלה השמימה לא אשיג מקטן ועד גדול. ואמר המדרש וכן הוא אומר נרננה בישועתך רצה לומר בזה נרנן בישועתו אם הוא יושע נשיג אלהותו ית"ש ולא בזה תלויה שנדחוק עצמינו למחיצות חבירינו הגדולים ממנו אמר הקב"ה מה נתאויתם לעשות דגלים רצה לומר שלא יצא איש ממדריגתו לדחוק עצמו למקום חבירו רק ידע ערכו הראוי לו ולא יכנס למחיצת חבירו חייכם שאני ממלא וכו' ומדריגה זו למדו ישראל מסיני שראו המלאכים נעשים דגלים שלא נכנס אחד בתחום חבירו לא מיכאל נכנס בתחום גבריאל וכו' רק כל אחד עמד על מקומו ומשם השיגו כל אחד כפי שכלו כך נתאוו ישראל ואמרו הלואי אנו עושים כך שלא ידחוק אדם את חבירו לכנס לפנים ממדריגתו הראוי לו. ואמר הקב"ה למשה עשה להם כך רצה לומר הואיל שנתאויתם לדגלים שלא יכנס אחד בתחומו של חבירו רק כל אחד ירצה לקבל כפי הכנתו עשה להם כך מחנה ליום לחוד מחנה ישראל לחוד כל אחד על דגלו אלו מן המזרח ואלו מן הדרום וכו' שלא יכנס כל אחד רק אצל דומה לו כמו שמבואר במדרש שכל השבטים של הדגלים היו שייכים להדדי כל דגל ודגל לפי הראוי לו והבן:

(52) שפת אמת ספר במדבר - פרשת במדבר - שנת [תרמ"ו]

במדרש איש על דגלו נתאוו בני ישראל לדגלים כמלאכי השרת ימלא ה' כו' משאלותיך ע"ש. כי המלאך נקרא עומד שהוא מיוחד לשליחות בפרט. והאדם נקרא מהלך ע"י שצריך להשיג השלימות מעט מעט ואח"כ כשמתקן עצמו כראוי הולך לעולם העליון. אך בני נתאוו אל השלימות. וזכו לזה במתנה. וכמו כן יש זמנים שזוכין התחתונים לזה וכן בש"ק שנק' מתנה טובה כו'. אך צריכין לראות שזאת הוא במתנה ולידע להכיר את מקומו להלך למצוא השלימות מצד עצמו. וכשהאדם מכיר זאת אין הקב"ה מונע ממנו זאת המתנה. וזהו הרמז איש על מחנהו. אעפ"י שהוא על דגלו. וזהו ימלא כל משאלותיך.

הרצל- במכתב לברון הירש.

דגל, מה זה? כלונס ומטלית אריג? לא אדוני! דגל הוא למעלה מזה. בדגל מוליכים בני אדם לאשר רוצים, ואפילו לארץ העבודה. למען דגל הם חיים ומתים; זהו הדבר היחיד אשר למענו הם מוכנים למות בהמוניהם, אם מחנכים אותם לכך.